

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/57/2021
Identifikačné číslo spisu:	4420202716
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4420202716.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Wüstenrot poisťovňa, a. s., so sídlom Digital Park I, Einsteinova 21, Bratislava, IČO: 31 383 408, zastúpeného Bartošík Šváby s.r.o., so sídlom Plynárenská 7/A, Bratislava, IČO: 35 929 049, proti žalovanej R. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. XXE, R. U., zastúpenej advokátom Mgr. Michalom Ferčákom, so sídlom Bernolákova 1652, Topoľčany, o zaplatenie 597 977,99 eur s prísl., o vydanie zabezpečovacieho opatrenia, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13C/38/2020, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. decembra 2020 sp. zn. 5Co/130/2020 takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. decembra 2020 sp. zn. 5Co/130/2020 vo výroku o trovách odvolacieho konania z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 04. augusta 2020 č. k. 13C/38/2020-250 s poukazom na ust. § 343, § 344 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 106, § 108 zák. č. 233/1995 Z. z. zamietol návrh žalobcu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia.

2. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací uznesením zo dňa 30. decembra 2020 sp. zn. 5Co/130/2020 uznesenie súdu prvej inštancie o zabezpečovacom opatrení zmenil tak, že zriaďuje záložné právo v prospech žalobcu Wüstenrot poisťovňa, a.s. so sídlom Karadžičova 17, 825 22 Bratislava, IČO: 31 383 408 na akýchkoľvek súčasných alebo budúcich pohľadávkach žalovanej R. D., dátum narodenia: XX.XX.XXXX, trvale bytom: O. XXE, XXX XX R. U., ktoré vznikli alebo v budúcnosti vzniknú žalovanej voči dlžníkovi, spoločnosti Tatra banka, a.s., so sídlom Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava, IČO: 00 686 930, z titulu uzavretej zmluvy o vedení bankového účtu č. I. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX, a to až do výšky istiny 597 977,99 eura, ako pohľadávky žalobcu voči žalovanej na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá je predmetom konania vedeného na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13C/38/2020. Rozhodol, že žalovaná je povinná nahradiť trovy odvolacieho konania žalobcu v plnom rozsahu.

2.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ide o zabezpečovacie opatrenie vydané po začatí konania vo

veci samej o zaplatenie sumy 597 977,99 eur s príslušenstvom, v ktorom žalobca tvrdí, že na účet žalovanej vedený v T. D., O.I., D. č. ú. I. XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX poukázal žalovanú sumu na základe výzvy advokáta spoločnosti J.-J., s.r.o. Nové Zámky zo dňa 23.08.2018 na splnenie dlhu (ako úrokov z omeškania priznaných v konaní Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 17C/97/2003) mysliac si, že ide o účet patriaci spoločnosti J.-J., s.r.o., Nové Zámky. V čase tohto plnenia už bol v exekučnom konaní vydaný a doručený exekučný príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním tejto pohľadávky dlžníka povinného (totožnej) v prospech K. N., v prospech ktorého žalovaná ako konateľka J.-J. uznala dlh do notárskej zápisnice. Žalobca tvrdil, že pokiaľ žalovaná predmetné finančné prostriedky na svoj účet prijala, išlo o plnenie bez právneho dôvodu a žalovaná sa bezdôvodne obohatila, pretože došlo k postupu v rozpore s § 106 a § 108 ods. 1 Exekučného poriadku; žalovaná odmieta toto plnenie dobrovoľne vydať. Návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia žalobca zdôvodnil tým, že žalovaná s najväčšou pravdepodobnosťou okrem finančných prostriedkov na bežnom účte nemá žiadne majetkové hodnoty, ktorých postihnutím by mohol byť žalobca v prípade úspechu vo veci samej uspokojený, je potrebné zabrániť nekontrolovanému odlivu majetku žalovanej, a tým zabezpečiť v čo najvyššej možnej miere budúce uspokojenie žalobcu.

2.2. Odvolací súd ďalej zdôrazniac, že nemá za cieľ prejedlikovať spor vo veci samej uviedol, že žalovaná v rozhodnom čase nepochybne bola spoločníčkou a konateľkou spoločnosti J.-J.. Spoločnosť J.-J. sa nikdy fakticky nestala disponentom peňažných prostriedkov, ktoré plnil žalobca na účet žalovanej. Peňažné prostriedky plnené na účet žalovanej sa „transformovali“ na pohľadávku z účtu vedenom v bankovej spoločnosti v prospech žalovanej. Z pohľadu odvolacieho súdu záver prvoinštančného súdu o jednoznačnom plnení (hmotnoprávnom splnení spoločnosti J.-J.), na ktorom založil zamietajúci výrok navrhovaného zabezpečovacieho opatrenia, bol na účel rozhodovania o zabezpečovacom opatrení predčasný. Voči spoločnosti J.-J. sa vedie exekučné konanie na základe exekučných titulov (notárske zápisnice), ktorých vykonateľnosť uznala žalovaná (za J.-J.) v prospech tretej osoby K. N.. Účinok exekučných konaní oprávneného K. N. voči spoločnosti J.-J. dopadol na žalobcu v podobe exekúcie ako poddlžníka spoločnosti J.-J.. Osoba K. N. (čo nebolo sporným) bola (je) partnerom žalovanej. V procese posudzovania dôvodnosti vydania zabezpečovacieho opatrenia podľa názoru odvolacieho súdu postačovalo konštatovať, že tvrdený právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou existoval (čo vyplýva aj z bezrozpornosti ohľadne plnenia žalobcu žalovanej) a za okolností sprevádzajúcich tento prípad bolo potrebné zaoberať sa otázkou existencie obavy ohrozenia exekúcie. V čase rozhodovania odvolacieho súdu nebola žalovanou relevantne spochybnená časť tvrdení žalobcu týkajúca sa obavy, že exekúcia bude ohrozená. Neboli pochybnosti o tom, že už v čase, kedy boli voči spoločnosti J.-J. vedené exekúcie, v ktorých bola oprávneným osoba K. N., bol žalobca vyzvaný, aby plnil, inak dlh voči spoločnosti J.-J., na účet žalovanej. Pravidelný a ekonomicky predpokladaný priebeh obdobnej transakcie prebieha na účet veriteľa (samotnej spoločnosti). Relevantné a právne aprobované dôvody vedúce k plneniu inej osobe (odlišnej od spoločnosti) žalovanou ako konateľkou majúcou hájiť záujmy spoločnosti, vysvetlené nijako neboli. Záujem a majetok spoločnosti a jej konateľky treba relevantne odlišovať. Uvedené spolu s konštatovanými okolnosťami prípadu odvolací súd presvedčili o potrebe nariadenia zabezpečovacieho opatrenia zriadením záložného práva na pohľadávky z účtu žalovanej, a to do výšky sumy žalovanej v tomto konaní vo veci samej, všetko za situácie, že spriaznenosť zvyšných subjektov na strane žalovanej (J.-J. a p. K. N.) nevytvárajú podľa názoru odvolacieho súdu materiálne štandardnú situáciu z pohľadu veriteľsko-dlžníckych vzťahov. Odvolací súd považoval za osvedčené, že spoločnosť J.-J. nemá likvidný majetok na uspokojenie veriteľa K. N. v dôsledku využitia exekučných prostriedkov postihujúcich poddlžnícke vzťahy a ustálil, že riziká plynúce z uvedených, pre žalobcu neštandardných vzťahov, na strane žalovanej a jej postupov, možno vyhodnotiť ako ohrozenie budúcej exekúcie. Výkon záložného práva môže nastať až po tom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím a uvedené peňažné prostriedky (podľa tvrdení žalovanej) boli určené spoločnosti J.-J., preto prakticky „nie sú“ hodnotovo majetkom žalovanej (ide „len“ o jej pohľadávku z účtu). Odvolací súd tak vyhodnotiac proporcionalitu zásahu voči žalovanej konštatoval primárne absenciu relevantnej obrany žalovanej, na ktorú mala v konaní priestor, a tiež skutočnosť, že žiadnym spôsobom nevysvetlila osud peňažných prostriedkov, ktoré existujú vo forme pohľadávky z účtu vzhľadom na skutočnosť, že uvedené „peňažné prostriedky“ sú peňažnými prostriedkami, ktoré boli určené spoločnosti J.-J..

2.3. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 CSP v

spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že procesne úspešnému žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti výroku o trovách konania uznesenia odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s návrhom, aby dovolací súd uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5Co/130/2020-337 zo dňa 30. decembra 2020 v časti jeho výroku o trovách odvolacieho konania zrušil a priznal žalovanej náhradu trov odvolacieho konania. Na zdôvodnenie dovolania žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) uviedla, že rozhodnutie o vydaní zabezpečovacieho opatrenia nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, naďalej prebieha konanie vo veci samej a bolo preto potrebné aplikovať § 262 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne súd až v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Výnimku predstavuje iba zabezpečovacie opatrenie, ktoré procesne konzumuje vec samu a ktoré nie je viazané na meritórne rozhodnutie, teda vydané po skončení konania vo veci samej, alebo nariadené pred začatím konania, ktoré nie je a nemá byť nasledované žalobou (§ 336 ods. 1 CSP). O žiadny z týchto prípadov v prejednávanej veci nejde a o trovách prvoinštančného aj odvolacieho konania o nariadení zabezpečovacieho opatrenia mal súd rozhodnúť až v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP).

3.1. Dovolateľka tvrdila, že výrok o náhrade trov konania v konkrétnych okolnostiach veci považuje za rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí; poukázala na uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 387/2019 zo 17. septembra 2019 a sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, možno v prejednávanej veci považovať aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o trovách konania. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Uznesenie odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov konania podľa dovolateľky porušuje jej právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a rozhodnutie v súlade s kogentnými ustanoveniami CSP.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu tvrdil procesnú neprípustnosť dovolania, ktoré navrhol odmietnuť, eventuálne zamietnuť; uplatnil si nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Rozporupnosť argumentácie žalovanej videl v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách zabezpečovacieho opatrenia nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie o otázke trov končí, no zároveň, ak ho chce strana napadnúť dovolaním, ide o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Zdôraznil, že predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok o trovách konania prijatý súdom prvej inštancie a dovolateľka nenapáda jeho vecnú správnosť, napáda funkčnú príslušnosť súdu na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania. Prípadné procesné zrušenie dovolaním napadnutej časti uznesenia odvolacieho súdu len z dôvodu údajného zlého procesného postupu nijako nemôže zlepšiť postavenie žalovanej, teda nejde o rozhodnutie vydané v neprospech žalovanej. Poukázal aj na to, že odvolací súd bol v zmysle § 396 ods. 2 CSP povinný o trovách rozhodnúť a žalovaná vzhľadom na právoplatnosť výroku o vyhovení návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia už nemá právo spochybňovať samotnú povinnosť zaplatenia trov.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 zákona CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné.

6. Žalovaná uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa §

420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

8. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej môže byť - za istých predpokladov - tiež uznesenie odvolacieho súdu. Ide aj o uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvej inštalácie o vydaní zabezpečovacieho opatrenia na základe takeého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého, nebola podaná nadväzujúca žaloba (teda návrh na určité rozhodnutie vo veci samej). V posudzovanom spore bolo zabezpečovacie opatrenie vydané v rámci konania vo veci samej.

9. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvostupňového súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a napokon uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí; spravidla pôjde o uznesenie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov známostnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11. Do obsahu práva na spravodlivý súdny proces ako jedného zo základných ľudských práv patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Podľa § 344 CSP ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie.

Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

13. Pri posudzovaní charakteru dovolaním napadnutého výroku z hľadiska prípustnosti dovolania bral dovolací súd na zreteľ skutočnosť, že ide o výrok o náhrade trov odvolacieho konania, vydaný odvolacím súdom v rámci rozhodovania o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštalácie o zamietnutí návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia žalobca podal v konaní o zaplatenie sumy 597 977, 99 eur s prísl., no o trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd síce v priebehu konania vo veci samej, ale v rámci jeho úseku, ktorým je konanie o vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Predmetom jeho posudzovania pritom boli iba odvolacie trovy spojené so zabezpečovacím opatrením (súd prvej inštalácie o trovách spojených so zabezpečovacím opatrením nerozhodol). Nejde o procesné rozhodnutie ani o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodovanie o danej otázke (otázke nároku na náhradu trov odvolacieho konania spojených so zabezpečovacím opatrením) ukončil s konečnou platnosťou. Hoci Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 275/2018, na ktoré poukazuje dovolateľka, posudzoval prípustnosť dovolania (dovolacie konanie vedené pod sp. zn. 3Obdo/17/2017) proti výroku o trovách konania obsiahnutého v „konečnom“ rozhodnutí súdu, jeho závery sú aplikovateľné aj na prejednávaný spor. Vo vzťahu k argumentácii žalobcu vo vyjadrení k dovolaniu o protirečivosti dovolacích tvrdení dovolací súd zdôrazňuje, že prípustnosť dovolania nemožno zamieňať s jeho dôvodnosťou; prípustné dovolanie môže byť podané dôvodne (ako je tomu z nižšie uvedených dôvodov v prejednávanom spore), alebo

nedôvodne.

14. Pri posudzovaní dôvodnosti dovolania dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd síce vychádzal z ustanovení § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, no nevzal do úvahy skutočnosť, že predmetom jeho rozhodovania je správnosť rozhodnutia okresného súdu o návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia podaného počas už prebiehajúceho súdneho konania o plnenie. Rozhodnutie o zabezpečovacom opatrení (na rozdiel od odvolacím súdom vydaného rozhodnutia o odvolacích trovách tejto časti konania) preto nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. V prípade rozhodovania o trovách sporového konania platí právna úprava § 262 ods. 1 CSP, v zmysle ktorej o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Opomenutím tohto zákonom určeného postupu odvolací súd porušil právo žalobcu na spravodlivý proces, čoho dôsledkom je zrušenie dovolaním napadnutej časti jeho uznesenia podľa § 449 ods. 1 CSP.

15. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.